

Datum: 8 november 2019
Referentie: prz 005 19
Onderwerp: · ongevraagd advies 'Een menswaardig bestaan'

Gemeente Zevenaar,
het college van Burgemeester en Wethouders,
t.a.v. Wethouder H. Winters,
c.c. Mevr. A. te Lintelo (team Maatschappelijke Ontwikkeling)
Postbus 10,
6900 AA Zevenaar

Geacht college, geachte heer Winters,

De afgelopen periode heeft de PRZ met uw beleidsmedewerkers onder andere gesproken over het aanbestedingstraject Huishoudelijke Hulp. De indruk die wij daarvan hebben overgehouden is dat het zakelijke belang (van de gemeente) meer voorop stond dan de aandacht voor en de empathie met de kwetsbare, hulpzoekende medemens (de 'cliënt') en de positie waarin hij of zij verkeert.

Voorbeeld: er werd onzes inziens nogal gemakkelijk gesproken over het inhuren van een schoonmaakbedrijf met personeel dat de Nederlandse taal niet (perse) machtig hoeft te zijn. In de discussie daarna bleek men niet gevoelig te zijn voor de mogelijke bezwaren onzerzijds daartegen.

Voor een goed begrip: ook mensen die het Nederlands niet of zeer matig beheersen, moeten een (werk)plek in onze samenleving krijgen, maar naar onze mening niet bij de meest kwetsbaren. Een deel van hun menswaardig bestaan hangt er immers van af dat zij nog kunnen communiceren met hen die over de vloer komen.

Dit is aanleiding voor de PRZ om een ongevraagd advies aan u uit te brengen. Dit doen wij in de vorm van de hieronder bijgevoegde tekst die verder ingaat op onze visie op het menswaardig bestaan, het recht daarop en wat dat van 'ons' vraagt. Wellicht dat u deze overwegingen mee kunt nemen naar de fase waar de criteria voor aanbesteding nader worden bepaald. Deze tekst is van de hand van Leen den Besten, lid van de PRZ.

In afwachting van uw reactie,

Een vriendelijke groet.

Namens de PRZ,

Peter Donker
Voorzitter

Peter van Schijndel
Secretaris

Een menswaardig bestaan

door: Leen den Besten

Ieder heeft recht op een menswaardig bestaan. Zo'n bestaan komt niet uit de lucht vallen. Met elkaar moeten we het mogelijk maken dat ieder in vrijheid een gezond leven kan leiden, kan beschikken over voldoende voedsel, een onderdak heeft en zich kan voortplanten zo de wens daartoe is. Ook moeten we er zorg voor dragen dat het lichaam van ieder onschendbaar is en dat ieder zich kan bewegen zonder bedreiging van geweld. Met dit alles zijn we er nog niet. Want nodig is evenzeer dat ieder de mogelijkheid heeft de eigen verbeeldingskracht en het eigen denken te gebruiken en dus kan fantaseren, denken en redeneren.

Tot een menswaardig bestaan hoort ook dat je de mogelijkheid hebt om bij je gevoelens te komen en ze te uiten; verder dat je in staat bent om ideeën te vormen over het goede en hoe je je leven daarop kunt inrichten. Belangrijk is tenslotte dat je in staat bent om met en voor anderen te leven, om sociale banden aan te gaan en deel uit te maken van een gemeenschap.

Mensen met een beperking

Een menswaardig bestaan is voor de een gemakkelijker te bereiken en te bewaren dan voor een ander. Als je met een ernstige beperking wordt geboren of door een ongeluk of ziekte ermee te maken krijgt, kan de menswaardigheid van je bestaan in het gedrang komen. De Nederlandse overheid beseft dit. Daarom tekende ze het VN Verdrag Handicap. Hiermee onderschreef ze dat mensen met een beperking zelf keuzes moeten kunnen maken over wat ze een menswaardig leven vinden. Het is blijkbaar niet vanzelfsprekend zo over mensen met een beperking te denken. Zo zie je bijvoorbeeld dat veel hulpverleners, mantelzorgers en overheden geneigd voor mensen met een ernstige beperking in te vullen hoe een menswaardig bestaan eruit moet zien. Het VN-verdrag staat een ander gedrag voor. Het verplicht overheden om mensen met een beperking actief te betrekken bij het vormen van beleid. Die overheden mogen niet voor mensen bedenken wat een menswaardig bestaan is, maar moeten dat met hen bedenken. Van belang daarbij is dat degenen die namens een overheid optreden beschikken over een flinke dosis begrip, betrokkenheid, vindingrijkheid, doortastendheid, goede wil, kennis en wijsheid.

Relaties met medemensen

Een menswaardig bestaan kan het niet stellen zonder dingen en al helemaal niet zonder medemensen. Geld, een huis, allerlei apparaten, enzovoort, zijn belangrijk om menswaardig te kunnen leven. Maar hoe mooi of hoe nuttig ze ook zijn, met dingen alleen ben je er niet. Dat merk je vooral als je je eenzaam voelt. Weinig dingen behouden dan nog hun charme. Je ervaart je leven over het algemeen pas als goed als je leeft onder mensen. Anderen maken je tot mens. Buiten het op de een of andere manier meedoen aan het menselijk verkeer bestaat geen goed leven.

Mensen zijn geen dingen

Willen anderen je tot mens kunnen maken, dan moet je zelf hen tot mens maken. Als je anderen behandelt als ding, krijg je daarvoor van hen niet meer dan dingen terug. Als anderen voor je niet meer dan een ding of dier zijn, kun je ook zelf niet meer zijn dan een ding of dier. Daarom betekent het jezelf een goed leven geven niet veel anders dan anderen een goed leven geven. Het komt er dus op aan de dingen als ding te gebruiken en mensen als mens te behandelen. Door mensen als mens te behandelen (dat wil zeggen: door rekening te houden met wat zij willen of met wat zij nodig hebben) maak je het mogelijk dat ze je teruggeven wat alleen mensen elkaar kunnen geven: oprechte aandacht, oprechte genegenheid, oprecht respect, oprechte liefde. Mensen als mens behandelen vraagt om je te verplaatsen in de positie van anderen en je eigen belangen zodanig te relativiseren, dat je die met die van hen in overeenstemming kunt brengen. Door anderen niet in een ding te veranderen, verdedig je het recht om voor anderen geen ding te zijn.

Vrijheid is een groot goed

Vrijheid is essentieel om het bestaan menswaardig te doen zijn. We streven daarom naar een politiek stelsel dat de menselijke vrijheden zoveel mogelijk respecteert en zo min mogelijk inperkt: de vrijheid van religie en politieke keuze, de vrijheid van vereniging en vergadering, de vrijheid van meningsuiting en van artistieke expressie, de vrijheid van wetenschappelijk onderzoek, de vrijheid om je te bemoeien met publieke aangelegenheden, de vrijheid om je te verplaatsen of ergens te vestigen, de vrijheid om vanuit je eigen persoonlijke smaak lichamelijke en geestelijke geneugten te kiezen, enzovoort. De

enige legitieme reden om de vrijheid van mensen desnoods onder dwang in te perken is als ze hun medemens ongelijkwaardig behandelen, dat wil zeggen als lustobject, lastdier, werktuig of inferieur wezen.

Verantwoordelijkheid

Vrijheid betekent kunnen kiezen binnen de grenzen van het mogelijke; kunnen bepalen: 'ik doe dit wel' of 'ik doe dit niet'. Als je je vrijheid serieus neemt, drijf je niet zomaar met de stroom mee. Je geeft jezelf rekenschap van wat je zegt en doet. Je neemt je verantwoordelijkheid je eigen weg te kiezen. Je bent bereid je af te vragen of wat je doet overeenstemt met wat je echt wil. Je staat open voor het ontwikkelen van een moreel goede smaak. Je beseft dat je verantwoordelijk gesteld kunt worden voor de gevolgen van je daden en je bent bereid verantwoording af te leggen. Verantwoordelijkheid is weten dat elk van je daden je vormt, definieert en uitvindt. Ze draagt eraan bij dat je eigen leven en dat van je medemens menswaardig is en stelt je in staat tot meelevende rechtvaardigheid en rechtvaardig meeleven.